

- Стандартизація. Сертифікація. Якість. — 2001. — № 1. — С. 30—32. — Режим доступу: http://tc.terminology.lp.edu.ua /TK_concept.htm. — Назва з екрана. — Дата доступу 14.02.2018.
13. Сокол М. О. Міжнародний понятійно-категорійний апарат як уніфікований засіб відображення педагогічної дійсності / Сокол М. О. — Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2017/1739-1504457430.pdf>. — Назва з екрана. — Дата доступу 14.02.2018.
  14. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року "Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України" : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 219-р. // Уряд. портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. — Електрон. дані. — [Київ], 2016. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248924865>. — Назва з екрана. — Дата доступу 14.02.2018.
  15. Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017—2026 роки / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт. Березівська Л. Д., Зозуля С. М., Страйгородська Л. І.] ; за заг. ред. Л. Д. Березівської. — Київ, 2017. — 29 с.
  16. Тимченко І. Пострадянська та європейська освітня термінологія: порівняльний аналіз / І. Тимченко // Вища освіта України. — 2015. — № 4. — С. 38—44. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2015_4_8. — Назва з екрана. — Дата доступу 14.02.2018.
  17. Формування бази даних Авторитетного файлу "Предметні заголовки" електронного каталогу Державної

науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського : інструкція / Зоріна Н. Є., Коваленко С. Г. // Організаційно-управлінські, нормативно-інструктивні і методичні документи для освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України (2011—2013 рр.) : [збірник] / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. — Київ, 2013. — С. 279—300.

Рассмотрены вопросы создания и применения авторитетного файла "Предметные заголовки" по вопросам образования, педагогики и психологии в электронном каталоге ГНПБ Украины им. В. А. Сухомлинского. Освещены особенности формирования и редактирования авторитетного файла "Предметные заголовки" и отображения в нем современной терминологии в соответствии с новым украинским законодательством в сфере образования и науки.

The paper covers the peculiarities of creation and application of the Subject Headings authority file regarding education, pedagogy and psychology in the electronic catalogue of V. O. Sukhomlynskyi SSPL of Ukraine. The author studies the features of formation and editing of the Subject Headings authority file and presentation of modern educational terminology in it according to the new Ukrainian legislation in the sphere of education and science.

Надійшла до редакції 14 червня 2018 року

УДК 016:378]:[025.2:027.021](477-25)ДНПБ

Віта Вербова,

науковий співробітник
відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського

Галузеві бібліографічні покажчики з вищої освіти у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Охарактеризовано змістове наповнення бібліографічних покажчиків із проблем вищої освіти з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: *галузеві бібліографічні посібники, структура, допоміжний апарат, вища освіта.*

Сучасні тенденції євроінтеграційних та глобалізаційних процесів в Україні, оновлення інформаційного простору призвели до відповідних змін у суспільному світогляді. Ці трансформації, зі свого боку, зумовлюють нові вимоги до функціонування бібліотек, що формують інформаційні ресурси, зокрема й бібліографічні, в яких узагальнено науковий доробок різноманітних сфер суспільної діяльності.

Упродовж останніх років вітчизняні та закордонні фахівці здійснили низку досліджень, спрямованих на вивчення процесів підготовки, функціо-

нування, використання бібліографічних видань та їхньої ролі в науковому дискурсі.

Зокрема, у праці Л. Пономаренко [11] проаналізовано бібліографічні видання України з питань педагогіки та психології, видані впродовж 2005—2009 рр. в Україні, за тематичними та видовими ознаками. С. Ткаченко [16] дослідила галузеві бібліографічні посібники з питань історії й сучасності банківської справи в Україні, бухгалтерського обліку, кредитів, фінансів та аудиту, а С. Смирнова [14] — рекомендаційні бібліографічні покажчики з питань архітектури,

будівництва та суміжних галузей. Н. Філіппова [21] проаналізувала змістове наповнення біобібліографічних видань 1885—2013 рр. як складової частини джерельної бази наукових досліджень, представлених у базі даних "Джерела української біографістики" науково-інформаційного проекту Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського "Український національний біографічний архів". Окреслену проблематику також досліджували В. Радченко та В. Шкаріна [13], В. Жердева [7], Н. Комарова [10] та ін.

Мета статті — охарактеризувати змістове наповнення бібліографічних покажчиків із проблем вищої освіти з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського).

Завданнями інформаційно-бібліографічної діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського є вивчення, узагальнення, впровадження й поширення національного та закордонного досвіду наукової інформаційно-бібліографічної діяльності; інформаційна підтримка наукової діяльності; інформаційне забезпечення користувачів за допомогою сучасного довідково-бібліографічного апарату [15]. Відповідно до цього у бібліотеці формується система вторинних документів, важливим складником яких є бібліографічні посібники.

Предметом розгляду у пропонованій статті слугують бібліографічні покажчики з проблем розвитку вищої освіти з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, які посідають важливе місце в процесі забезпечення інформаційних потреб користувачів.

У січні 1965 р. побачив світ перший випуск бібліографічного бюлетеня "Вища школа Української РСР". Його засновник — Наукова бібліотека при Київському університеті імені Т. Г. Шевченка. Метою видання визначено "збір та розповсюдження інформації про життя вищої школи республіки" [5, арк. І]. У бюлетені, за незначним винятком, зібрано всі матеріали щодо вищої школи, видані в Українській РСР. Інформацію, оприлюднену за межами республіки, уміщували лише у тому разі, якщо йшлося про вищу освіту України та її діячів. Джерелами інформації слугували фонди найбільших бібліотек Києва, ВНЗ республіки, а також літописи книжкових палат УРСР та СРСР.

Групування матеріалу здійснено за розділами: Офіційні матеріали; Праці загального змісту; Організація вищої школи в УРСР; Партійні та громадські організації вищої школи; Учбовий процес; Викладання окремих дисциплін; Вечірнє та заочне навчання; Загальнотехнічні та загальнонаукові факультети; Наукова робота у вищій школі; Окремі факультети та кафедри; Наукові та учбово-допоміжні заклади; Студентство та вихованці вузів УРСР; Громадське та культурне життя вищої школи; Студентський побут; Історія вищої школи України. В межах розділів інформацію деталізовано в підрозділах, які варіюються в кожному випуску окремо, що зумовлено наявністю чи браком певної інформації.

Допоміжний апарат видання складається зі статті від упорядників, різних видів покажчиків та змісту. Вступна стаття передує кільком випускам бюлетеня (січень 1965 р., грудень 1965 р., грудень 1966 р.). У наявних у фонді ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського України випусках (1/2, 3/4, 5/6 за 1967 р.) вступних статей немає. Допоміжні покажчики представлено абетковим покажчиком "Окремі вузи", про які йдеться у кожному випуску бюлетеня; іменним покажчиком авторів, який уміщено у № 12 за кожен рік; покажчиком книг та брошур, описаних за назвою, а також збірників, матеріали яких внесено до бюлетеня (представлений тільки у 12 випуску за 1965 р.); списком виправлень до бюлетенів (вміщено у № 12 за рік). Зміст супроводжує всі без винятку випуски бюлетеня.

Загалом у фонді ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського України є 27 номерів видання: повний комплект за 1965—1966 рр. та перші три випуски (перше півріччя) за 1967 р.

Бібліографічний бюлетень "Вища школа Української РСР" є важливим складником інформаційних ресурсів з питань історії розвитку та функціонування вищої освіти в Україні. Видання стане у пригоді науковим, науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти.

Окрему групу бібліографічних видань становлять покажчики про вищу школу СРСР та зарубіжних країн. Бібліографічний покажчик книг і журнальних статей "Высшее образование в СССР и за рубежом", бібліографічний покажчик "Высшая и средняя профессиональная школа в России и за рубежом". Особливої уваги варті бібліографічний покажчик "Университетское образование в СССР и за рубежом" [17—19], започаткований Науковою бібліотекою імені О. М. Горького Московського державного університету імені М. В. Ломоносова 1966 р. У довідникові представлено бібліографічні записи видань про діяльність університетів колишнього Радянського Союзу та зарубіжних країн. У фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського є три випуски, які відбивають літературу з теми за періодами: 1950—1960 рр. (вип. 1, 1966 р.); 1961—1967 рр. (вип. 2, 1974 р.); 1973—1977 р. (ч. 3, 1981 р.).

Видання "Университетское образование за рубежом" (1987 р.) [20] — це хронологічне продовження зарубіжної частини бібліографічного покажчика "Университетское образование в СССР и за рубежом".

Бібліографія охоплює літературу російською мовою, як виняток, уміщено окремі роботи білоруською, українською та іноземними мовами, тобто офіційними мовами країн, про університети яких подано бібліографічні відомості. Особливу увагу приділено виданням, що документально відображають діяльність університетів (звіти, огляди викладання й наукової діяльності, законодавчі та адміністративні матеріали тощо) й висвітлюють навчальну й наукову роботу закладів вищої освіти, суспільно-політичне життя, міжнародні зв'язки, питання фінансового стану й матеріально-технічного забезпечення. Відомості у покажчику згруповано за розділами: "Университеты СССР"

і "Зарубежные университеты". В першому — матеріали розміщено за абеткою назв університетів, у другому — за частинами світу, далі — за абеткою назв країн, а в межах кожної країни — за абеткою назв університетів. Допоміжний апарат складається з передмови, змісту, покажчика авторів до видань, опублікованих у СРСР, покажчика авторів до видань, опублікованих за кордоном, предметного покажчика та покажчика джерел, переглянутих під час укладання посібника.

Допоміжний апарат 2 і 3 випусків доповнено "Указателем университетов мира" — абетковим переліком назв університетів без посилань на позиції, що становить певні труднощі під час пошуку інформації про заклади вищої освіти.

Над підготовкою покажчиків із порушеної теми в незалежній Україні здебільшого працюють фахівці бібліотек закладів вищої освіти. Це, зокрема, наукові бібліотеки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка тощо. Наприклад, Наукова бібліотека Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків) від 2012 р. двічі на рік видає науково-допоміжний бібліографічний покажчик "Проблеми сучасної освіти" [12]. Видання складається з семи тематичних розділів, які деталізовано в підрозділах. Розділ I "Сучасна освіта в світлі вимог Болонського процесу" містить бібліографічні записи документів із питань міжнародних зв'язків у вищій освіті, розвитку вищої освіти за кордоном. У розділі II "Менеджмент освіти" представлено видання з питань модернізації, фінансування, стандартизації вищої професійної освіти. Розділ III "Організація роботи вищого навчального закладу" сформовано з бібліографічних записів щодо проблем атестації, акредитації, ліцензування, управління в закладах вищої освіти та розвитку науково-дослідної діяльності. У бібліографічних записах розділу IV "Підготовка спеціалістів у ВНЗ" дібрано документи з питань підготовки наукових, науково-педагогічних працівників, бакалаврів, магістрів, аспірантів. Також до розділу ввійшли матеріали щодо організації неперервної освіти фахівців. Розділ V "Організація навчального процесу" висвітлює бібліографічні записи щодо засобів навчання для вищої школи, зокрема навчальних планів, програм, технічних засобів, організації навчальної роботи та оцінювання досягнень студентів, їх наукової діяльності, педагогічної й виробничої практики. Розділ VI "Педагогіка та психологія вищої освіти" містить описи матеріалів із питань дидактики вищої школи, педагогічної та професійної психології. Розділ VII "Професійно-технічна освіта" висвітлює бібліографічні записи з питань реформування професійно-технічної освіти, впровадження новітніх технологій у навчальний процес закладів професійно-технічної освіти. Його деталізована структура сприяє кращому розкриттю питань сучасного розвитку інженерно-педагогічної освіти.

Групування матеріалу в кожному розділі здійснено згідно зі зведеною українсько-російською абет-

кою авторів і назв праць. Допоміжний апарат видання складається з передмови, іменного покажчика та змісту. В усіх випусках видання, наявних у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (2012—2015), він є незмінним. Покажчик адресовано науковим та науково-педагогічним працівникам, керівникам, викладачам, здобувачам вищої освіти.

У рамках реалізації наукового проекту "Розробка і вдосконалення інноваційних методик підготовки спеціалістів і магістрів права" 2005 р. Центром інноваційних методик правничої освіти Національного університету "Києво-Могилянська академія" у співпраці з Науковою бібліотекою підготовлено ретроспективний бібліографічний покажчик "Інновації у вищій освіті" [8]. У 2007 р. вийшло доповнене й перероблене видання "Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти" [9]. У покажчикові систематизовано праці з усіх аспектів інноваційної діяльності вищої школи: концептуально-правове регулювання функціонування вищої освіти; реалізація положень Болонського процесу та євроінтеграції вищої школи; інноваційні підходи до проблем управління та фінансування вищих навчальних закладів; методологічні, філософські, психологічні та виховні аспекти; новачі в організації освітнього процесу вищої школи та оцінювання навчальних досягнень студентів. Видання також містить бібліографію закордонних праць з окреслених проблем. Матеріали згруповано за зворотньо-хронологічним принципом, а всередині року — за абеткою. Хронологічні рамки видання — 1995—2006 рр.

Довідковий апарат посібника містить передмову та іменний покажчик. Недоліком видання вважаємо брак змісту й розділів, що ускладнює пошук інформації.

Вагомим внеском в інформаційне поле проблеми вищої школи є науково-допоміжний бібліографічний покажчик "Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку" [1—4]. Видання підготували фахівці відділу наукової бібліографії ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у співпраці з відділом педагогіки і психології вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

Від 2008 р. побачило світ три випуски (2-й випуск — у двох частинах). Цей масштабний проект уміщує 12 455 бібліографічних записів видань, в яких висвітлено "становлення і розвиток, трансформаційні процеси, що відбуваються впродовж цих років у суспільстві загалом та національній освіті зокрема" [6, с. 53]. Типо-видовий склад документів, згрупованих у посібникові, доволі різноманітний: монографії, автореферати дисертацій, науково-методичні й навчальні видання, матеріали наукових конференцій, статті з періодичних і продовжуваних видань, що вийшли друком в Україні.

Покажчик має детально розроблену структуру, що дає змогу легко орієнтуватися в масиві інформації. Бібліографічні записи розподілено за тематичними розділами: "Створення та удосконалення нормативно-правової бази вищої школи України"; "Розвиток національної системи вищої освіти України"; "Проблеми модернізації вищої освіти України в контексті

створення європейського освітнього простору"; "Вища школа в системі неперервної освіти"; "Проблеми вдосконалення виховної роботи у ВНЗ в сучасних умовах: поєднання традиційного та нового"; "Науково-дослідна робота у вищій школі. Підготовка та атестація наукових та науково-педагогічних кадрів"; "Вища освіта України — складова частина світового освітнього простору"; "Менеджмент вищої освіти. Фінансово-економічні аспекти діяльності ВНЗ"; "Науково-інформаційне забезпечення модернізації та розвитку вищої освіти в Україні". Починаючи з другого випуску посібника, виокремлено розділ "Метабібліографія з питань розвитку вищої освіти України".

Допоміжний апарат складається з іменного покажчика, статті від упорядників та схеми групування (зміст). Перший випуск покажчика відкриває ґрунтовна стаття доктора історичних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України Б. Корольова "Вища школа України на зламі епох", в якій акцентовано увагу на розвитку вищої освіти в Україні на межі ХХ і ХХІ ст. З огляду на багатоаспектність документів у виданні широко використано систему бібліографічних посилань.

Практична значущість довідника полягає в тому, що укладачі провели масштабну науково-пошукову та бібліографічну роботу, всебічно охопивши публікації, присвячені розвитку вищої освіти в Україні на межі ХХ та ХХІ ст. й узагальнивши напрями розвитку національної системи освіти суверенної України.

Перший випуск покажчика отримав відзнаку Української бібліотечної асоціації "Бібліографічний покажчик року".

Отже, бібліографія з проблем розвитку вищої освіти України, представлена на сторінках ґрунтовних бібліографічних видань, є цінним джерелом наукової інформації для науковців і студентів. *Перспективу* подальших досліджень становитиме моніторинг сайтів освітянських бібліотек України щодо виявлення бібліографічних посібників з означеної теми для їх подальшого аналізу.

Список використаної літератури

1. *Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 1991—2006 рр.* : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 3 / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Ін-т вищої освіти ; [упоряд.: Пономаренко Л. О. та ін. ; наук. ред. Рогова П. І. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. — Київ : Пед. думка, 2008. — 487 с.
2. *Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 2007—2011 рр.*: наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Ін-т вищ. освіти ; [упоряд.: Пономаренко Л. О. та ін. ; наук. консультант і авт. вступ. ст. Корольов Б. І. ; наук. ред. Рогова П. І. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О. — Київ : Нілан-ЛТД, 2012. — 663 с.
3. *Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 2007—2011 рр.* : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2, ч. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Ін-т вищої освіти ; [упоряд.: Лисиця Н. В. та ін. ;
- наук. консультант Корольов Б. І. ; наук. ред. Рогова П. І. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. — Київ, 2014. — 416 с. — Режим доступу: http://dnpp.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/index_1_7.pdf. — Назва з екрана (дата звернення: 27.05.2018).
4. *Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 2012—2013 рр.* : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 3 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Пономаренко Л. О. та ін. ; наук. ред. Березівська Л. Д. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. — Київ, 2015. — 341 с. — Режим доступу: http://dnpp.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/index_1_8.pdf. — Назва з екрана (дата звернення: 27.05.2018).
5. *Вища школа Української РСР* : бібліогр. бюл. № 1. Січ. 1965 / Наук. б-ка при Київ. держ. ун-ті ім. Т. Г. Шевченка, Від. бібліографії ; [упоряд.: В. І. Алексеєнко та ін.]. — Київ : [б. в.], 1965. — 28 арк.
6. *Добко Т.* Бібліографічне видання з питань реформування освіти у незалежній Україні / Тетяна Добко // Бібл. вісн. — 2010. — № 1. — С. 53—54. — Рец. на кн.: Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 1991—2006 рр. : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 1 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Пономаренко Л. О. та ін. ; наук. ред. П. І. Рогова ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. — Київ : Пед. думка, 2008. — 487 с.
7. *Жердева В. А.* Ретроспективные научно-вспомогательные указатели ЦНБ НАН Кыргызской Республики в помощь науке Кыргызстана / Жердева В. А. // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: науч.-практ. и теорет. сб. / Нац. акад. наук Украины, Нац. б-ка Украины им. В. И. Вернадского, Междунар. асоц. акад. наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров. — Киев, 2008. — Вип. 6. — С. 171—180.
8. *Інновації у вищій освіті* : бібліогр. покажч. / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія", Центр інновац. методик правничої освіти, [Наук. б-ка] ; уклад. Н. В. Артикуца. — Київ : Стилос, 2005. — 202 с.
9. *Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти* : бібліогр. покажч. (1995—2006) / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія", Центр інновац. методик правничої освіти, Наук. б-ка ; уклад.: Н. В. Артикуца, О. М. Ключек, Т. О. Ліщук. — Київ : Стилос, 2007. — 616 с.
10. *Комарова Н. Г.* Новая серия электронных библиографических указателей "Истории НАН Беларуси в лицах". Традиционный взгляд и новый подход / Н. Г. Комарова // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / Нац. акад. наук Украины, Нац. б-ка Украины им. В. И. Вернадского, Междунар. асоц. акад. наук, Совет директоров науч. б-к и информ. центров. — Киев, 2010. — Вып. 8. — С. 347—351.
11. *Пономаренко Л.* Аналіз системи бібліографічних видань України з питань педагогіки і психології / Лариса Пономаренко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. — Київ, 2011. — Вип. 31. — С. 63—75.
12. *Проблеми сучасної освіти* : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Укр. інженер.-пед. акад., Наук. б-ка. — Харків : УІПА, 2012—2015.
13. *Радченко В.* Метабібліографія з проблем держави і права / В. Радченко, В. Шкаріна // Наук. пр. Нац. б-ки України

- ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. — Київ, 2011. — Вип. 32. — С. 95—102.
14. *Смирнова С.* Бібліографічні покажчики Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки України імені В. Г. Заболотного як підґрунтя для наукових досліджень користувачів / Світлана Смирнова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. — Київ, 2016. — Вип. 44. — С. 562—571.
  15. *Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017—2026 роки /* Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт.: Березівська Л. Д., Зозуля С. М., Страйгородська Л. І.] ; за заг. ред. Л. Д. Березівської. — Київ, 2017. — 29 с.
  16. *Ткаченко С. О.* Галузеві бібліографічні посібники для фахівців банківсько-фінансової сфери / С. О. Ткаченко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2009. — № 4. — С. 73—79.
  17. *Университетское образование в СССР и за рубежом.* Вып. 1 : библиографический указатель русской и иностранной литературы за 1950—1960 гг. / Науч. б-ка им. А. М. Горького, Науч.-библиогр. отд. ; под ред. Г. Г. Кричевского, Э. А. Нерсесовой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1966. — 645 с.
  18. *Университетское образование в СССР и за рубежом.* Вып. 2 : указатель русской и иностранной литературы за 1961—1967 гг. / Науч. б-ка им. А. М. Горького, Науч.-

- библиогр. отд. ; под ред. В. Л. Бирзовича, Э. А. Нерсесовой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1974. — 475 с.
19. *Университетское образование в СССР и за рубежом.* Ч. 3 : указатель советской и иностранной литературы (1973—1977) / Науч. б-ка им. А. М. Горького, отд. ретроспект. библиогр. ; под ред. В. Л. Бирзовича, К. С. Куйбышевой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1981. — 239 с.
  20. *Университетское образование за рубежом : аннот. указ. рус. и иностр. лит., 1978—1985 /* Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Каф. науч. информ. ; под ред. Э. А. Нерсесовой, Г. Г. Толстиковой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1987. — 331, [1] с.
  21. *Філіппова Н. П.* Значення персональних бібліографічних покажчиків діячів медичної галузі у висвітленні досягнень вітчизняної медицини / Наталя Павлівна Філіппова // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т біогр. дослідж. — Київ, 2016. — Вип. 14. — С. 325—344.

Охарактеризовано содержание библиографических указателей, касающихся проблем высшего образования из фонда ГНПБ Украины им. В. А. Сухомлинского.

Maintenance of bibliographic pointers, touching the problems of higher education from the fund of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library Of Ukraine is described.

Надійшла до редакції 7 червня 2018 року

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА

Особливості створення індексів УДК для документів мистецької, музейної та біографічної тематики

Під час визначення індексів УДК для документів мистецької, музейної та біографічної тематики часто постають складні запитання. Зокрема, це стосується таких тем/понять, як "мистецтво", "музеї", "пам'ятки", "біографії", "персоналії" тощо. Розглянемо докладніше особливості, які варто враховувати при створенні правильних і чітких індексів УДК.

Мистецтво. Документи мистецької тематики належать до класу 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт.* Цей клас охоплює етапи, періоди розвитку, види, стилі, напрями, засоби та інструменти, галузі застосування мистецтва, адміністративно-територіальне планування, архітектуру, фотографію, музику, видовищні мистецтва (театр, кінематографія), розваги, ігри, спорт. Для максимально точного позначення тем/понять у класі 7 передбачені спеціальні визначники 7.01/.09 (зверніть увагу: ці спеціальні визначники, за винятком 7.04, не застосовують у розділі 77 та його підрозділах). Окрім цього, для деталізації у класі 7 використовують загальні визначники місця, народів, алфавітне підрозділення тощо. Розглянемо приклади:

7.031.2(=161.2) *Українське народне мистецтво*
711.582(477-25) Рай Житловий масив "Райдужний"
у місті Київ

75Марчук Художник Іван Марчук

© Ахвердова М., Набхан Ю., 2018

726:27-523.41(477-25) *Володимирський собор у Києві*
77.042:598.2 *Фотографування птахів.*

Техніку виконання робіт залежно від типу розчинників позначають за допомогою загальних визначників матеріалів (Таблиця 1к, -03). Ці визначники застосовують для позначення власне техніки. Матеріали, що використовуються під час виконання робіт і перелічені в 7.023, застосовують переважно у розділі 75.

Побудова таких індексів потребує надзвичайної уваги й суворого дотримання методичних вказівок щодо цих визначників, наприклад:

75.021.33-035.676.332.2 *Акварельний живопис,*
який складається з:

-035.67 Барвники. Фарбники. Чорнила. Фарби тощо
-035.67 підрозділяти як 667.

З індексу 667.633.22 вилучаємо 667, а 633.22 приєднуємо до визначника з проставлянням крапки після кожних трьох знаків:

667.633.22 Покриття на водній основі
Водні фарби. Вапняні фарби.

Так само у спеціальному визначнику 7.023
Матеріали. Вибір матеріалів:

7.023.2-035.676.332.2.066.3 *Емульсійні фарби, у*
тому числі темперні фарби, складається з:

-035.67 Барвники. Фарбники. Чорнила. Фарби тощо
-035.67 підрозділяти як 667